

3. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU MIASTA I GMINY WŁOSZCZOWA

3.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE

Miejsko-wiejska gmina Włoszczowa położona jest w centralnej części powiatu włoszczowskiego, w zachodniej części województwa świętokrzyskiego. Graniczy, od strony zachodniej, z województwem łódzkim i śląskim.

Zajmuje obszar o powierzchni ok. 254 km². W skład gminy wchodzi miasto Włoszczowa – siedziba gminy i starostwa oraz następujące sołectwa: Bebelno-Kolonia, Bebelno-Wieś, Boczkowice, Czarnca, Danków Duży, Danków Mały, Dąbie, Gościenin, Jeżowice, Konieczno, Kurzelów, Kuzki, Kąty, Ludwinów, Łachów, Międzylesie, Motyczno, Nieznanowice, Ogarka, Przygradów, Rogienice, Rząbiec, Silpia Duża, Wola Wiśniowa, Wymysłów.

Gmina Włoszczowa graniczy od północy z gminą Kluczewsko, od północnego-wschodu z gminą Krasocin, od wschodu z gminą Małogoszcz (pow. jędrzejowski), od południa z gminą Radków, od południowego-zachodu z gminą Secemin, od zachodu z gminą Koniecpol (pow. częstochowski, woj. śląskie) i gminą Żytno (pow. radomszczański, woj. łódzkie).

Powierzchnia gminy obejmuje ponad 25 372 ha, z czego około 40 % stanowią obszary leśne. Powierzchnia użytków rolnych wynosi 13 020 ha, w tym grunty orne - 9 169 ha, sady - 170 ha, łąki – 2 698 ha i pastwiska - 983 ha.

Zgodnie z podziałem regionalnym Polski (fizyczno-geograficznym) [wg J. Kondracki] gmina Włoszczowa położona jest na obszarze mezoregionu Niecki Włoszczowskiej w makroregionie **Wyżyny Przedborskiej**.

3.2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Miejsko-wiejska Gmina Włoszczowa zamieszkuje 20 693 osoby, co stanowi 44% ludności powiatu i 1,6 % ludności województwa (stan na 31.XII.2007). We Włoszczowie zamieszkuje co czwarty mieszkaniec powiatu. Średnia gęstość zaludnienia wynosi ok. 80 osób/km². Od wielu lat notuje się ujemny przyrost naturalny).

Tabela 3.1. Ludność miasta i gminy włoszczowa (stan na 31.12.2007 r.)

L.p.	Miejscowość	Liczba ludności	Liczba gospodarstw
1	Miasto Włoszczowa	10935	3312
2	Bebelno Kolonia	437	100
3	Bebelno Wieś	413	107
4	Biadaszek	0	0
5	Boczkowice	223	59
6	Czarnca	699	174
7	Danków Duży	287	61
8	Danków Mały	217	50

9	Dąbie	340	90
10	Ewina	33	10
11	Gościencin	326	86
12	Handlarka	4	2
13	Jamskie	52	13
14	Jeżowice	204	58
15	Kąty	204	45
16	Klekot	0	1
17	Knapówka	67	14
18	Konieczno	1013	260
19	Kurzelów	1132	333
20	Kuzki	218	59
21	Ludwinów	209	84
22	Łachów	602	146
23	Mchowie	31	9
24	Michałów	50	9
25	Międzylesie	236	48
26	Motyczno	229	46
27	Mościska	19	4
28	Nieznanowice	351	92
29	Ogarka	170	59
30	Podlipie	138	33
31	Przygradów	461	120
32	Wymysłów Kurzelowski	49	9
33	Rogienice	222	79
34	Rząbiec	318	83
35	Silpia Duża	99	46
36	Silpia Mała	50	14
37	Wola Wiśniowa	596	145
	Wymysłów	59	19
Razem sołectwa		9759	2589
Razem Gmina		20693	5901

Źródło: UG Włoszczowa

3.3. SYTUACJA GOSPODARCZA

Na terenie gminy Włoszczowa znajduje się sześć dużych zakładów produkcyjnych oraz liczne, średnie i małe firmy, które mają znaczny wpływ na gospodarkę regionu.

Według Wojewódzkiej Bazy Danych największymi wytwórcami odpadów pochodzących z sektora gospodarczego (pod względem łącznej ilości wytwarzanych odpadów), na terenie gminy włoszczowa, w 2007 roku były następujące podmioty:

1. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska we Włoszczowie,
2. Ferma drobiu - Waldemar Michałek,
3. B. Wypychewicz Zakład Produkcji Urządzeń Elektrycznych S.A.,
4. Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie

5. F.H - P "PAK-GUM" Waław Pakaszewski
6. ZPUH "ROAD" K. Koćwin, B. Tworkowski
7. ZPUH "STYRMET" Helena Sobala & Zbigniew Sułeczki.

Na terenie gminy, działalność gospodarcza skupia się głównie w mieście Włoszczowa, sołectwa zaś stanowią obszary typowo rolnicze, z ukierunkowaniem w przyszłości na działalność rolniczo-rekreacyjno-usługową.

Przetwórstwo rolno-spożywcze. Największym zakładem spożywczym wykorzystującym potencjał rolniczy regionu jest Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska we Włoszczowie. Zakład zajmuje się skupem i przetwórstwem mleka.

Przetwórstwo produktów spożywczych pochodzenia zwierzęcego w gminie związane jest z dobrze rozwiniętą hodowlą zwierząt. Na terenie gminy zlokalizowane są: jedna ubojnia trzody chlewnej oraz dwa zakłady rozbiórki i przetwórstwa mięsnego.

Przemysł przetwórstwa drzewnego

Do największych zakładów przetwórstwa drzewnego, znajdujących się na terenie gminy włoszczowa, zaliczyć można:

- Zakłady Stolarki Budowlanej "STOLBUD" S.A. Włoszczowa,.
- Zakład Przetwórstwa Drzewnego „Arbor”
- inne małe warsztaty i zakłady stolarskie.

Przemysł surowców mineralnych

Na terenie gminy Włoszczowa znajdują się udokumentowane złoża surowców naturalnych, z których jedno jest eksploatowane - „Czarnca II”. Do najważniejszych przedsiębiorstw wykorzystujących lokalne surowce naturalne należą dwa zakłady betoniarskie w gminie Włoszczowa:

- Przedsiębiorstwo Produkcji Elementów Betonowych ELBET Zenon Matuszewski, Konieczno 3a,
- Strunobet „Migacz” sp. z o.o., Kuzki 14.

Wśród największych pozostałych zakładów produkcyjno – usługowych należy wymienić:

- Zakład Obróbki Profili Aluminiowych - „EFFECTOR” S.A., Włoszczowa,
- Zakład Produkcji Urządzeń Elektrycznych B. Wypychewicz, Włoszczowa,
- Zakład Produkcji Metalowej, Konieczno gm. Włoszczowa.

Liczbę podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w gminie Włoszczowa przedstawia tabela nr 3.2.

Tabela 3.2. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych– stan na 31.XII.2006

Miasto i Gmina Włoszczowa	Ogółem	Spółdzielnie	Spółki handlowe, cywilne	Fundacje, stowarzyszenia	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
Miasto Włoszczowa	1036	7	110	24	788
Sołectwa	328	2	18	15	266

Źródło: Urząd Statystyczny w Kielcach, 2007

3.4. OPIS WARUNKÓW GLEBOWYCH MOGĄCYCH MIEĆ WPŁYW NA LOKALIZACJĘ INSTALACJI GOSPODARKI ODPADAMI

Powierzchnia gminy obejmuje ponad 25 372 ha, z czego około 9895 ha stanowią lasy i grunty leśne. Powierzchnia użytków rolnych wynosi 13 020 ha, z czego 9 169 ha przypada na grunty orne; 170 ha na sady; 2 698 ha na łąki i 983 ha na pastwiska (tabela 3.3).

Tabela 3.3. Struktura gruntów na terenie miasta i gminy Włoszczowa

Miasto i gmina Włoszczowa	Ogółem	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska		
	[ha]							
	25372	13 020	9 169	170	2 698	983	9895	2457

Źródło: Urząd Statystyczny w Kielcach, 2007

Na obszarze gminy brak jest gruntów orných o najwyższej produktywności (I i II klasa bonitacji). Pozostały obszar pokrywają gleby niskiej i średniej jakości. Gleby klasy III stanowią około 15% ogólnej powierzchni gruntów orných, gleby klasy IV – 32,7%, gleby klasy V – 20,5%, gleby klasy VI – 31,6%. Wśród gruntów zielonych, największą powierzchnię zajmują gleby klasy IV i V.

Udział procentowy poszczególnych klas bonitacyjnych w ogólnym areale użytków rolnych gminy Włoszczowa przedstawia się następująco:

Tabela 3.4. Klasy bonitacyjne gleb w gminie Włoszczowa [%]

Użytki rolne	Klasy bonitacyjne							
	I – II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz
Grunty orne	-	3,3	11,9	19,9	12,8	20,5	30,1	1,5
Grunty zielone	0,2	8,1		31,2		39,0	17,9	3,6

Źródło: Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy włoszczowa

Na obszarze Gminy Włoszczowa wyróżnia się trzy obszary glebowe. Są to:

- **obszar** obejmujący gleby klasy: II, IIIa, IIIb. Są to gleby typu rędzin czarnoziemnych, brunatnych i deluwialnych,
- **obszar** obejmujący gleby klasy: IVa i IVb. Są to gleby typu rędzin czarnoziemnych płytkich,
- **obszar** obejmujący najgorsze nie chronione prawie klasy gleb tj. klasę V i VI. Wyróżnia się tu gleby brunatne i pseudobielicowe.

Lasy w Gminie Włoszczowa zajmują powierzchnię ponad 9 895 ha.. (Urząd statystyczny w Kielcach 2007) Wskaźnik lesistości gminy wynosi 39,0 %. W strukturze własnościowej lasów dominują lasy państwowe (89,9 % powierzchni leśnej gminy), zarządzane przez Nadleśnictwo Włoszczowa.

Największe obszary lasów państwowych występują w zachodniej i południowej części gminy w kompleksach obrębu Włoszczowa: Silpia, Pękowiec oraz w północno-wschodniej części gminy w kompleksie Nieznanowice.

Dominującym gatunkiem jest sosna, która zajmuje około 75 % powierzchni lasów. Pozostała powierzchnia przypada kolejno na: brzozę, olszę, dąb, buk, jesion oraz świerk.

Charakterystyczną cechą obszarów leśnych gminy jest duża ilość nie zalesionych gruntów podmokłych, stanowiących pastwiska śródleśne, bagna lub torfowiska, a także płazowizn i zrębów. Dużo jest także naturalnych i sztucznych cieków wodnych, tworzących połączony system melioracji leśnych.

3.5. OPIS WARUNKÓW HYDROLOGICZNYCH I HYDROGEOLOGICZNYCH MOGĄCYCH MIEĆ WPLYW NA LOKALIZACJĘ INSTALACJI GOSPODARKI ODPADAMI

Gmina Włoszczowa położona jest na terenie zlewni hydrologicznych dwóch rzek: Pilicy i Białej Nidy, które stanowią lewobrzeżne dopływy Wisły. Południowo-wschodnia część gminy odwadniana jest przez rzekę Białą Nidę bezpośrednio lub pośrednio poprzez ciek bez nazwy. Biała Nida jest uregulowana i stanowi naturalną granicę w południowej części gminy. Pozostała część gminy odwadniana jest przez rzekę Pilicę, która stanowi jej naturalną zachodnią granicę. Największymi dopływami tej rzeki są Zwleczka z Jeżówką i Kurzelówką. Długość rzeki Zwleczka na obszarze gminy wynosi 17 km, natomiast długość jej dopływu Jeżówki wynosi 13 km, a powierzchnia zlewni 64 km², natomiast zlewnia Zwleczy i Jeżówki wynosi 170 km².

Powierzchnia zlewni dopływu Pilicy – Kurzelówki wynosi 32 km². Wschodnią granicę gminy Włoszczowa tworzy Czarna Struga, częściowo uregulowana, która w okolicy Murowańca łączy się z Białą – dopływem Czarnej Włoszczowskiej. Ponadto na obszarze gminy występuje szereg krótkich cieków, kanałów, rowów melioracyjnych, stawów hodowlanych i zbiorników rekreacyjno-wypoczynkowych.

Niezależnie od wymienionych rzek, cieków i stawów na całym terenie znajdują się bagna, moczary i oczka wodne, które spełniają rolę zbiorników retencyjnych i mają istotny wpływ na kształtowanie się stosunków wodnych i mikroklimatu.

Pod względem geologicznym gmina położona jest w obrębie Niecki Włoszczowskiej, która jest częścią północno-zachodnią Niecki Nidziańskiej. Jest to synklinorium wypełnione utworami kredy górnej i środkowej. Najstarszymi utworami występującymi na powierzchni są utwory kredy górnej (mastrychtu), reprezentowane przez wapienie piaszczyste.

Z wyjątkiem części środkowej gminy utwory kredowe są pokryte zmiennej miąższości warstwą utworów czwartorzędowych – reprezentowanych przez utwory plejstoceny i holoceny. W dolinach rzek występują holoceny osady budujące teren zalewowy – są to piaski, piaski ze żwirem, mady, piaski humusowe i namuły.

W rejonie gminy Włoszczowa występują dwa poziomy wodonośne czwartorzędowy i górnokredowy.

Głównym poziomem użytkowym na obszarze gminy jest poziom kredowy. Jakość wody w utworach kredowych jest dobra. Stanowią one źródło zaopatrzenia w wodę do picia i na potrzeby przemysłu. Kredowy zbiornik wód podziemnych, nie posiada dostatecznej izolacji utworami nieprzepuszczalnymi i w związku z tym, zachodzi konieczność szczególnej ochrony przed degradacją wód np. ze strony składowiska odpadów komunalnych.

W celu ochrony wód podziemnych w obrębie poszczególnych regionów hydrogeologicznych ustanawia się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych - GZWP, dla których określa się obszary najwyższej ochrony - ONO i obszary wysokiej ochrony - OWO. Strefy ochrony ustanawia się tam gdzie nie ma dostatecznej izolacji pionowej i występuje zasilanie zbiorników wód podziemnych. Inne zbiorniki wód nie objęte przez obszary ONO i OWO to obszary wymagające zwykłej ochrony - OZO. Ochrona GZWP wynika z obowiązujących przepisów (*Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku . Prawo wodne, Dz. U. z 2005 roku, nr 239, poz. 2019 ze zm.*).

Składowisko odpadów komunalnych „Kepny Ług” znajduje się w obrębie utworów przepuszczalnych dla wód infiltracyjnych i w związku z tym stanowi zagrożenie dla ujęć wód podziemnych. Znajduje się ono w obszarze zbiornika wód podziemnych GZWP 408 w zasięgu strefy OWO.

Specyficznym rodzajem składowisk są mogilniki, zawierające przeterminowane środki ochrony roślin. Z uwagi na wysoką toksyczność zgromadzonych tam preparatów chemicznych mogilniki stanowią szczególne zagrożenie dla poziomów wód podziemnych zlokalizowanych na obszarach określonych jako OWO i ONO. W gminie Włoszczowa istniał jeden mogilnik. Znajdował się on w miejscowości Nieznanowice, na obszarze GZWP 408. Mogilnik ten został zlikwidowany.

Położenie Gminy Włoszczowa w obszarze najwyższej ochrony wód podziemnych kredowego zbiornika Niecki Włoszczowskiej, a także w strefie obszaru źródłiskowego Białej Nidy zobowiązuje do bezwzględnej ochrony wód powierzchniowych i podziemnych (czystości i zasobów). Wody w głębie należy przeznaczyć tylko do celów konsumpcyjnych dla zaopatrzenia ludności. Do innych celów winny być wykorzystane wody powierzchniowe.

3.6. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

Na obszarze gminy Włoszczowa występują następujące obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody:

- Włoszczowsko - Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu (W-JOChK), utworzony w 1995 roku. Obszar ten obejmuje praktycznie teren całej gminy, jedynie bez miasta Włoszczowa i sołectw: Danków Mały i Duży, Kuzki, Wola Wiśniowa.
- Rezerwat ornitologiczny „Ługi” o pow. 88,07 ha oddz. 101, 102, 111, 112, 113 - Nr 043
- Lasy ochronne o powierzchni 2 579,20 ha,
- Pomniki przyrody, w tym:
 - grupa dębów szyp. Dronowe Niwy oddział 94 n Nr 072
 - grupa dębów szyp. w Leśnictwie Pękowiec oddział 142 d Nr 368
 - pojedyncza sosna w Leśnictwie Kurzelów oddział 55 c Nr 365
 - grupa lip drobnolistnych w Czarncy, Nr 296 i Nr 297
 - topola we Włoszczowie Nr 366

Na terenach leżących w obrębie parków krajobrazowych należy stosować nakazy, zakazy i ograniczenia wynikające z przyjętych zasad ochrony zawartych w Rozporządzeniu Wojewody Kieleckiego nr 2/97 wraz z późniejszymi zmianami i Rozporządzeniach Wojewody Świętokrzyskiego nr 335/2001 i 336/2001. Zasady gospodarowania w gminach na terenie parku krajobrazowego i jego otuliny wskazane zostały w pkt. 6 załącznika nr 2 do Rozporządzenia Wojewody Kieleckiego nr 2/97. Zasady te obejmują między innymi:

- ochronę najcenniejszych walorów przyrodniczych gminy,
- ochronę pojedynczych zabytków i zespołów,
- budowę lokalnych systemów kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków,
- wprowadzenie systemu indywidualnej segregacji odpadów, zorganizowanie odbioru surowców wtórnych
 - i wywozu odpadów, zagospodarowanie zorganizowanych wysypisk,
- zwiększenie powierzchni zalesionych,
- wzbogacenie obszaru zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi,
- ograniczenie melioracji odwadniających,
- egzekwowanie od właścicieli zakładów produkcyjnych i przetwórczych przestrzegania zasad ochrony środowiska,
- wykluczenie wprowadzenia nowej zabudowy na takie tereny, jak:
 - rezerваты przyrody i ich otoczenie,
 - bezpośrednie sąsiedztwo pomników przyrody,
 - tereny występowania stanowisk roślinnych chronionych i rzadkich,

- tereny występowania chronionych i rzadkich gatunków fauny,
- torfowiska i obszary podmokłe,
- tereny z roślinnością ksenotermiczną,
- obszary geologiczne i geomorfologiczne kwalifikujące się do ochrony w postaci stanowisk dokumentacyjnych,
- otoczenie naturalnych źródeł,
- obszary węzłów ekologicznych,
- korytarze ekologiczne,
- ograniczenia zabudowy na takich obszarach i terenach, jak:
 - grunty orne o wysokich klasach bonitacyjnych,
 - obszary źródliskowe,
 - tereny uniemożliwiające zaopatrzenie w wodę ze źródeł lokalnych,
 - strefy ochrony uzdrowiskowej (A, B, C),
- zachowanie terenów otwartych.

Opracowania planistyczne dla obszarów wchodzących w skład parku lub jego otuliny należy uzgadniać z planami ochrony parku, a w przypadku rezerwatów, zgodnie z planami ochrony rezerwatu. Działalność inwestycyjną na obszarze parku i jego otuliny należy uzgadniać z Dyrektorem Świętokrzyskich Parków Krajobrazowych.

Składowisko odpadów komunalnych „Kępny Ług” położone jest poza terenami obszarów chronionych. Problem stanowią jednak „dzikie” wysypiska, które w miarę posiadanych środków finansowych są likwidowane na bieżąco.